

hrozbu závažné újmy nebo trestu.“ Pod pojem vykořisťování by bylo možné zahrnout nejen vykořisťování pracovní, ale i nucené žebrání, nucení k trestné činnosti, podomnímu prodeji apod., v případech, kdy je zisk, který má osoba z činnosti vykonávané jinou osobou v rozporu s dobrými mravy nepřiměřený či jinak nad míru zatěžující nebo osobu poškozující či ohrožující. Ve výčtu možných forem vykořisťování bych se přikláněla jednoznačně **k demonstrativnímu výčtu**, neboť v budoucnosti lze očekávat výskyt nových způsobů vykořisťování lidských bytostí. Demonstrativním výčtem by bylo možné blíže specifikovat dosud známé a v praxi nejčastější formy obchodování s lidmi, ale zároveň nechat otevřené možnosti i pro další neočekávané situace.

S ohledem na velmi nízký počet dosud zahájených trestních stíhání trestného činu obchodování s lidmi za účelem jiným než sexuální vykořisťování, nelze prozatím úvahy *de lege ferenda* opřít o hlubší poznatky z aplikační praxe. **Proto bude nutné nejprve vyčkat na první pravomocné rozsudky a následně situaci analyzovat a případně navrhnout příslušné legislativní změny.**

Druhou oblastí, do které by mohly směřovat návrhy případných legislativních změn, jsou **dílčí náměty, které jdou nad rámec definice trestného činu obchodování s lidmi.** V zahraničí jsou známy např. speciálním zákonem zřízené fondy určené na asistenční služby a náhradu škody obětem obchodování s lidmi či obligatorní trest propadnutí majetku nebo jeho části – v některých státech tvoří právě tyto finanční prostředky základní zdroj pro speciální kompenzační fondy. Taková ustanovení mohou být roztroušena v několika dílčích zákonech či mohou být součástí komplexního zákona, který upravuje problematiku obchodování s lidmi jako celku, a to včetně pobytových záležitostí a finančních prostředků určených na preventivní aktivity.

8. ZÁVĚR

Ve své práci se věnuji několika úhlům pohledu na problematiku obchodování s lidmi. Byť je trestný čin obchodování s lidmi v českém právním řádu definován v jediném ustanovení TZ, historický vývoj tohoto ustanovení až do jeho současné podoby včetně reflexe nejrůznějších mezinárodních iniciativ a příslušné judikatury poskytují dostatek materiálu pro zamyšlení.

Byť se při pohledu na statistiky o počtech stíhaných, obžalovaných a odsouzených osob či počtech obětí obchodování

s lidmi může zdát, že se jedná o velmi malou výseč kriminality páchané na území ČR, domnívám se, že závažnost situace v rámci fenoménu obchodování s lidmi je mnohem vyšší. Ve své práci jsem proto věnovala velkou pozornost skutečnostem a okolnostem, díky kterým je obchod s lidmi vysoce latentní trestnou činností. Znovu připomínám, že i přes tuto vysokou latenci obchodu s lidmi mezinárodní studie uvádějí, že se celosvětově jedná o druhou nejvýnosnější trestnou činnost. Některé prameny také uvádějí, že zisky jsou následně využívány pro nákupy zbraní v rámci válečných konfliktů, podporu terorismu i dalších aktivit organizovaného zločinu.

O závažnosti obchodu s lidmi i o nezbytnosti společné mezinárodní reakce na tento fenomén svědčí pozornost řady mezinárodních organizací, které věnují potírání obchodu s lidmi a pomoci obětem značné úsilí i nemalé finanční prostředky. Ve své práci jsem se proto pokusila zmapovat zásadní mezinárodní dokumenty, které určitým způsobem v konkrétním čase reflektovaly a reflektují vývoj tohoto fenoménu již téměř sto let.

Na druhou stranu jsem se ve své práci snažila poukázat na fakt, že samotný koncept trestného činu obchodování s lidmi není zcela bez problémů. Dle názorů některých odborníků je hlavním důvodem to, že byl při svém vzniku značně ovlivněn konceptem angloamerického práva a dodatečně „napasován na tradiční trestné činy kontinentálního právního systému“. V českém právním řádu, stejně jako v řadě zahraničních prvních úprav, není vždy bezproblémově dořešen vztah aktuální definice obchodování s lidmi vycházející z Protokolu vůči dalším, řekněme tradičním skutkovým podstatám, jako jsou kuplířství či trestný čin nucené práce. Na druhou stranu musím připustit, že ani vztah k ustanovením, která byla do našeho TZ implementována až po nabytí účinnosti § 232a TZ, není zcela bez komplikací. O problémech svědčí i judikatura, které jsem ve své práci úmyslně vymezila relativně rozsáhlý prostor.

Ve své práci se snažím reflektovat i zkušenost a dobrou praxi vybraných evropských států a USA. V závěru své práce se věnuji naprosto nové problematice nucené práce a pracovního vykořisťování, mezinárodní úpravou počínaje a návrhy de lege ferenda konče.

Přes vše, co jsem ve své práci uvedla, musím připustit, že stávající, obecná definice v rámci ustanovení § 232a TZ dává dle mého názoru dostatečný prostor pro výkladovou praxi soudů. Domnívám se, že se jedná o nesmírně důležitý aspekt, neboť

vývoj forem obchodování s lidmi prošel za posledních přibližně 50 let značně dynamickým vývojem a proto lze oprávněně očekávat obdobný vývoj i v budoucnu. Z tohoto důvodu, přes veškeré v mé práci uvedené návrhy na možné legislativní změny, bych se v tuto chvíli přimlouvala pouze za určité zpřesnění a odstranění duplicit v definicích vybraných trestných činů.